

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME
KOMİSYONU ÇOCUK HAKLARI
ALT KOMİSYONU
TUTANAKLARI

22 Aralık 2021 Çarşamba

KONU:

**-Diyanet İşleri Başkanlığı yetkililerinin koruyucu aileliğe dair
sunumları**

22 Aralık 2021 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.13

BAŞKAN: Radiye SEZER KATIRCIOĞLU (Kocaeli)

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Selamünaleyküm.

Geciktiğim için öncelikle affınızı diliyorum. Bugün, malum, grup toplantısı olunca bazı şeyler çakıştı. Misafirlerimizin de katılımının tam olmasını bekledim, Başkan Yardımcımızın girişini bekledim.

Öncelikle hayırlı olsun toplantımız. (*)

İnsan Hakları İnceleme Komisyonumuzun altında kurulan Çocuk Hakları Alt Komisyonu olarak çalışmalarımıza hızla devam ediyoruz. Çocuklarımızın üstün yararı önceliğimiz, hedefimiz. Bu konuda da tüm siyasi partilerin milletvekilleriyle oluşturduğumuz bu Komisyonunda samimiyetle, siyasi kimliklerimizi bir kenara bırakarak, sadece çocuklarımız düşünerek çalışmalarımızı yürütmeye gayret ediyoruz. Bu anlamda da kurulduğu günden bugüne kadar, corona tedbirleri geldiği hâlde, neredeyse her ay bir toplantı yaparak çocuklarımızla ilgili konuları Komisyonumuzda uzmanların, sivil toplum örgütlerinden, kurumlardan, gelen yetkililerin bilgilerini aldıktan sonra sahada, yerelde, yerinde incelemeler yaparak, bizzat çocuklarımızla görüşerek, çocuklarımızı buraya davet ederek, çocuklarımızın dilinden sorunlarını dinleyerek biz, onları hem anlamaya çalışıyoruz hem de varsa bir aksaklık ya da yapılması gereken hususlar varsa onları incelemek, çözüm üretmek için gayret ediyoruz.

İlk konu maddemiz çocuk işçiliği idi. Çocuk işçiliğiyle ilgili mücadelede Türkiye nereden nereye geldi, dünyadaki yeri nedir, bu konuyu düzeltmek adına, ortadan kaldırmak adına ne gibi çalışmalar yapılmış; hem yerelde hem kurumlar bazında hem de sivil toplum örgütleri bazında çalışmalarımızı yaptık. Raporumuzu uzmanlarımız bitirmek üzere, tamamlamak üzere. Tamamlandıktan sonra ilk önce Komisyon üyelerimizle, sonra ilgili kurumlarla, sivil toplum örgütleriyle, akademisyenlerle paylaşacağız. Bunun yanında engelli çocuklarımız, koruyucu ailelerimiz, şiddete uğrayan çocuklar da olmak üzere çalışmalarımız devam ediyor.

Bugünkü konumuz, malum, koruyucu ailelik uygulaması. Bu benim için çok önemli, hepimiz için çok önemli ama ben de özel bir yeri var. Milletvekili olmadan önce, milletvekilliği görevimden önce bu konuyu çalışmış bir kardeşiniz olarak, ailemde de koruyucu aile olan çok yakın akrabalarımın olması hasebiyle beni biraz daha derinden düşündüren, derinden etkileyen bir husus. O yüzden bu toplantılar benim için ayrıca önem arz ediyor. Bu çalışmalarım sırasında Diyanette de benim bir görev sürecim olmuştu ve bu konuyu çalışmıştık. Diyanetin gayretlerini de biliyorum, bu konudaki yaklaşımını da biliyorum, çok büyük bir çaba var. Geldiğimiz noktada -koruyucu ailelikle ilgili sayıları vermeyeceğim, vaktinizi almamak adına ama- bu konuda Diyanetin katkılarını birinci ağızdan dinlemek istedik. Koruyucu ailelik dinimizde nasıl uygulanmış, Peygamber Efendimiz (AS) öncesinde de uygulandığını biliyoruz bunların ve bugüne nasıl uyarlanıyor, onları dinlemek istiyoruz.

Bunun yanında “çocuk diliyle özetleme” dediğimiz, çocukların haklarını kendilerinin okuyarak anlayabileceği, bizzat kendilerinin öğreneceği bir çalışmamız var UNICEF’le birlikte, bu çalışmalarımız da hızla devam ediyor, onu da paylaşmak isterim. Aynı zamanda, yılbaşından sonraki hafta, Komisyonla birlikte, üyelerimizle birlikte Antep’e bir ziyaretimiz olacak. İki aylık bir bebeğimizin yaşadığı o insanlık dışı uygulamayla, o şiddetle ilgili yerinde bir inceleme yapacağız, hem annesiyle, hem oradaki yetkililerle bir araya geleceğiz.

* Coronavirüs salgını sebebiyle toplantı salonundaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri, katılımcılar ve görevli personel maske takarak çalışmalara katılmaktadır.

Velhasıl, çalışmalarımız çocuğumuzun, çocuklarımızın üstün yararını gözetmek, daha iyi noktaya getirmek üzere hummalı bir şekilde devam ediyor. Ben kısaca böyle bir giriş yapayım.

Bugün, Genel Kurul başladı, bir saatlik kadar bir zamanımızın olduğunu öngörüyoruz. Diyanet İşleri Başkan Yardımcımız bizimle, sunumları olacak herhâlde.

Tekrar hoş geldiniz. Ne kadar bir zamanda planlıyorsunuz sunumunuzu yapmayı? Çünkü soru-cevap olacak, karşılıklı müzakerelerimiz olacak.

DİYANET İŞLERİ BAŞKAN YARDIMCISI BURHAN İŞLİYEN - Ben eğer uygun görürseniz on beş dakikalık süre içerisinde sunumu tamamlayabilirim. Daha sonra sorular olursa cevap verebilirim. Eğer arzu ederseniz daha da kısaltabilirim, tamamen size bağlı.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Evet, makul. On beş dakika yeterlidir değil mi arkadaşlar?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Vaktimiz var, öğrenmek isteriz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – On beş dakika makul bir süredir. Soru-cevap, müzakerelerle birlikte biz bir saati rahat rahat doldururuz.

Başka kimseyi de almadık, sadece sizlerle detaylı görüşelim istedik.

Çok teşekkür ederim.

Buyurun, sizleri dinleyelim.

DİYANET İŞLERİ BAŞKAN YARDIMCISI BURHAN İŞLİYEN – Sayın Başkanım, saygıdeğer milletvekillerim; ben, Diyanet İşleri Başkan Yardımcısı Doktor Burhan İşliyen; Aileden Sorumlu Daire Başkanı Sema Hanım ve Diyanet İşleri Uzmanı Fatih Bey’le birlikte bugün Gazi Meclisimize misafir olduk. Her şeyden önce saygılarımızı sunuyoruz hem şahsımız hem de çalışma arkadaşlarımız adına. Yaptığınız çalışmaların hayırlı, verimli, bereketli ve... Biz, masum, tertemiz oldukları için, müsaade ederseniz aklımda kaldığı kadarıyla ifade etmek isterim. Arif Nihat Asya’nın “Böyle çıtır çıtır/ Çıtırdamazdı ocaklar/Sen olmasan/Ninni bilmezdi dudaklar/Sen olmasan/Neye yarardı oyuncaklar/Sen olmasan/Ve soğurdu yavrum, kucaklar/Sen olmasan” diye tarif ettiği, cennetten kopup gelmiş çocukların tertemiz, saf, pırıl pırıl kalmasına, yaşamasına, dünyada özgürce yaşama imkânı bulmasına bu çalışmalarınızın katkı sunmasını Cenab-ı Hakk’tan niyaz ediyorum. Tekrar hepinize saygılar sunuyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Amin. Teşekkür ederiz.

DİYANET İŞLERİ BAŞKAN YARDIMCISI BURHAN İŞLİYEN – Biz Diyanet İşleri Başkanlığı olarak, malum, kanunun verdiği yetkiler -şimdi arz edeceğim- çerçevesinde daha çok farkındalık... Biz dinî literatür olarak “irşat eğitimi” diyoruz; camilerde, hitap ettiğimiz Kur’an kurslarımızda, yapmış olduğumuz hem Kur’an kurslarında hem camilerde hem de onun dışındaki konferans, seminer, panel türü etkinliklerde, Aile Sosyal Politikalar Bakanlığının izin vermesi durumunda onların sevgievlerine, çocukevlerine, huzurevlerine ve benzeri birimlere yapmış olduğumuz ziyaretlerde konunun daha çok bir farkındalık olarak gündeme gelmesine gayret ediyoruz. Bu çerçevede küçük broşürler... Bir örnek takdim etmek isterim koruyucu aileyle alakalı Başkanlık yayını olarak. Yine “Koruyucu Aile Olmak” ismiyle “Peygamber Efendimiz”den (AS) Günümüze Yetimlerin Himayesi” Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları arasında. Bunları basıp çok miktarda, sahaya, özellikle ulaşabildiğimiz kesimlere ulaştırmaya gayret ettik.

Müsaadenizle, ben kısa başlıklar hâlinde koruyucu aileyle ilgili hem yapmış olduğumuz çalışmaları hem de Din İşleri Yüksek Kurulumuzun mütalaaları çerçevesinde dinimizin koruyucu aile olmak konusuna nasıl baktığını kısaca arz etmeye çalışacağım. 633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kurulu ve Görevleri Hakkında Kanun’un 1’inci maddesinde “İslam Dininin inançları, ibadet ve ahlak esasları

ile ilgili işleri yürütmek, din konusunda toplumu aydınlatmak ve ibadet yerlerini yönetmek...” şeklinde bir görev verilmiş bize malumlarınız. Adı geçen kanunun 7’nci maddesi 3’üncü fıkrasında “Öğrenci yurtları, eğitim kurumları, gençlik merkezleri ve kampları, ceza infaz kurumları, sağlık kuruluşları, sosyal hizmet kurumları ve benzeri yerlerde işbirliği esasına göre manevi danışmanlık ve din hizmeti sunmak.” ve yine 7’nci fıkrasında karşılığını bulan “Aile, kadın, gençlik ve toplumun diğer kesimlerine yönelik dinî konularda aydınlatma ve rehberlik yapmak.” görevi, Din Hizmetleri Genel Müdürlüğüne verilmiştir. Başkanlıkta Din Hizmetleri Genel Müdürlüğünden Sorumlu Başkan Yardımcısı olarak ben görevlendirildiğimden dolayı heyetinize bu konuyu sunmaya gayret ediyorum.

Aileyi kuşatan sorunların kaynağına ve çözümüne yönelik çalışmalar yapılması, aile bireylerinin bilinçlendirilmesi, kırılgan kesimlerin manevi destek çalışmalarıyla güçlendirilmesi konularında özellikle son on yılda vizyonunu genişleten Başkanlığımız, toplumsal talepleri karşılamaya elverişli bilgi, birikim ve donanımına sahip ehil kadrolarla gerek yurt içinde gerekse yurt dışında çalışmalarını aralıksız devam ettirmektedir.

Şimdi ben yüce heyetinize şunu arz etmek isterim: Maalesef, bizim, toplumun değişik kesimlerine hizmet vermeye çalıştığımız manevi danışmanlık konusunda üniversitelerde henüz bir bölüm ihdas edilmiş değildir. Biz Millî Eğitime bağlı halk eğitim merkezi müdürlüklerinden ve özel eğitim kurumlarından bununla alakalı eğitim almak suretiyle, sertifika programları düzenlemek suretiyle bu açığı kapatmaya çalışıyoruz. Hastanelerde ihtiyaç duyan hastalara manevi danışmanlık hizmeti sunmaya, efendim, öğrenci yurtlarında ihtiyaç duyan çocuklara manevi anlamda destek sunmaya, bu çerçevede gayret eden arkadaşlarımıza sürekli hizmet içi eğitim kursları vermek suretiyle bu konuda donanımlı hale getirmeye gayret ediyoruz. Resmî Gazete’de “Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi İçin Alınacak Tedbirler” konulu 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi yayımlanmış, genelgeye göre, çocuk ve kadına yönelik şiddetin önlenmesi konusunda toplumu bilinçlendirmek üzere hutbeler okunması, vaazlar verilmesi ve camilerde erkeklere yönelik zihniyet dönüşümünü sağlayacak eğitim programları düzenlenmesi Diyanet İşleri Başkanlığının sorumluluğuna verilmiştir ve sorumluluğu altındadır. 2007 yılından itibaren, kadına ve çocuğa yönelik şiddet başta olmak üzere her türlü şiddetle mücadele eğitimleri, kız çocuklarının okullaşması, çocuk ihmal ve istismarı ve çocuk hakları konularında panel, konferans gibi sosyal, kültürel içerikli faaliyetlerin yanı sıra proje bazlı çalışmalar da yürütülmektedir. Başkanlığımız, yaz Kur’an kurslarımıza katılan 7-15 yaş grubu çocuklara yönelik mahremiyet bilinci, çevre ahlakı ve bağımlılıkla mücadele eğitimleri, 4-6 yaş öğrenci velilerine yönelik değerler eğitimi... Daha çok velilere yönelik yani bu kurslara devam eden çocuklarımızın anne babalarını yine gönüllülük esasına göre davet edip bu eğitimi vermeye çalışıyoruz. Yatılı Kur’an kursu öğrencilerine “Ailemde Merhamet İstiyorum” seminerleri ve sosyal hizmet kurumlarında, çocukevlerinde, manevi destek ve yaz, kış kamplarında değerler eğitimi yapılmakta, bu hizmetler basılı ve süreli yayınlar; televizyon, radyo programlarıyla da desteklenmektedir. Başkanlığımız, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığıyla 2018 yılında yenilenen İşbirliği Protokolü çerçevesinde çalışmalar yapmaktadır. Bu kapsamda Bakanlıkta iş birliği yapılacak hususlar 5’inci maddenin (d) bendinde şu şekilde ifade edilmiştir: “Ailelerin çocuklarıyla sağlıklı ilişki kurlmaları; koruyucu aile, çocuk hakları, çocuk ihmal ve istismarının önlenmesi, çocukların suçla yönlendirilmemeleri, çocukların sokakta çalıştırılmamaları, sokakta bekleyen tehlikeler, çocukların küçük yaşta evlendirilmemeleri, töre cinayetleri, kadının insan haklarının geliştirilmesi, kadına karşı her türlü ayrımcılığın önlenmesi, sorun çözme kapasitelerinin artırılması gibi konularda toplumda bilinç ve duyarlılığın artırılması amacıyla çeşitli faaliyetler yapmak.”

Ayrıca, Çocuğa Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Strateji Belgesi ve Eylem Planı, Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı, Erken Yaşta ve Zorla Evliliklerle Mücadele Strateji Belgesi ve Eylem Planı, Çocuk İşçiliği ile Mücadele Ulusal Programı Eylem Planı çerçevesinde çalışmalar yapılmaktadır.

Şimdi, biraz, müsaadelerinizle, bizim çalışmalarımızda, irşat ve farkındalık faaliyetlerimizde en temel kaynağımız Hazreti Peygamber'in (AS) hayatı olduğundan dolayı, onun hayatından verdiğimiz örnekleri sizinle de çok kısa olarak paylaşmak istiyorum. Tafsilatlı arzu eden sayın vekilimiz olursa arz etmekten memnuniyet duyarız. Peygamber Efendimiz (AS) malumunuz, anne karındayken babasını kaybediyor, sonra 6 yaşlarındayken annesini kaybediyor, sonra dedesinin yanına veriliyor. 6 yaşından 8 yaşına kadar, yaklaşık iki sene, aynı zamanda Mekke'nin de o dönemde reisi olan, Başkanı olan Abdülmuttalib dedesinin yanında kalıyor, 8 yaşında da dedesini kaybediyor. 8 yaşından 25 yaşına kadar amcası Ebu Talib'in yanında yani Hazreti Ali'nin babası Ebu Talib'in yanında kalıyor. Çok ilginç bir nokta var burada: Ebu Talib amcaların içerisinde fakir olandır ama Ebu Talib'in yanına verilmesinin sebebi, Ebu Talib'in şefkatli ve merhametli bir insan oluşu. Bununla beraber daha ilginç bir şey var: Ebu Talib'in eşi -onun da ismi Fatma'dır, Fatıma bint Esed'dir- Fatma'nın da çok şefkatli bir hanımefendi olması. Peygamber Efendimiz daha sonraki Peygamberlik yıllarında Hazreti Ali'nin annesine "annemden sonraki annem" diye hitap eder, sürekli ziyaretine gider; hatta vefat ettiği zaman hırkasını çıkarıp kefen olarak kullanılmak üzere vermiş, kabrinde de ta mezara defnedinceye kadar yanında yer almıştır. Onun kendisine -biz onu "koruyucu aile" olarak ifade ediyoruz şimdi- işte o yetimlik günlerindeki sahip çıkışından hep sitayişle bahsetmiştir Hazreti Peygamber (AS). "Öz çocuklarından beni ayırmadı, bana yetimliğimi hiç fark ettirmedi." diye o Cahiliye Dönemi'nde bile o hanımefendinin yapmış olduklarını minnetle daha sonraki yıllarda yâd etmiş ve onun vefatında da ona ayrı bir ilgi ve ihtimam göstermiştir.

Yetimlerin himaye edilmesi İslam toplumlarında büyük bir sorumluluk olarak telakki edilmiştir. Sevgili Peygamberimiz yetimlerin bakımını üstlenip onlara kol kanat geren kimseleri cennetle müjdelemiştir ve cennette kendisiyle beraber olmakla müjdelemiş, hatta şöyle buyurmuştur: Böyle, 2 parmağını, orta ve şehadet parmağını kaldırmış, şöyle yaparak "Ben ve yetimi koruyan, bu 2 parmağın yan yana olduğu gibi cennette birlikteyiz." şeklinde ifade etmişlerdir. Babası savaşta şehit düştüğü için yetim kalan bir çocuğa "Ben senin baban olayım, Ayşe de senin annen olsun istemez misin?" diye sahip çıkmış ve onun bakımını üstlenmiştir.

Korunmaya muhtaç çocuklarla alakalı yaklaşımı ortaya koyarken Kur'an-ı Kerim'in bizi aynı duruma düşmek konusunda empatiye davet ettiğini görüyoruz, kendimizle yüzleşmeye davet ettiğini. "Ölüp gittiğim takdirde eli ermez, gücü yetmez bu yavrularıma kim bakar?" diye endişe edenler, başkalarının yetimlerini de kendi çocukları gibi düşünsünler." buyurmak suretiyle "Ey Peygamber, sana yetimlere nasıl davranman gerektiği konusunda soruyorlar, de ki: 'Onlara yardım eli uzatmak, güzel imkânlar hazırlayıp durumlarını düzeltmek, sahipsiz hâlde bırakmaktan elbette ki daha hayırlıdır. Eğer yetimlerle aynı çatı altında yaşarsanız bilin ki onlar sizin kardeşlerinizdir. Allah yetimlere karşı kimin iyi, kimin kötü niyetli olduğunu çok iyi bilir.'" der.

Çok dikkat çekici bir ayetikerime paylaşayım müsaadenizle: "Yetimlerin mallarını yiyenler karınlarına sadece ateş doldururlar." buyurur. Nisa suresi 10. ayette "Yetimlerin mallarını yiyenler bunların zayıflığından, güçsüzlüğünden istifade etmek suretiyle karınlarına ateş doldururlar." buyurur.

Klasik kaynaklarımızda kimsesiz çocuklar için "lakî" kavramı kullanılmaktadır. Lakî, bir kenara bırakılmış, himayeye muhtaç, kendisine el uzatacak kişileri bekleyen bir çocuk demektir. Bu durumdaki çocuklara el uzatmak farzı kifayedir. "Farzı kifaye" demek, malumlarınız, Müslüman toplumunun bir kısmının bu görevi üstlenmesi zorunludur; hiç kimse üstlenmezse tamamı bir görevi, bir farzı terk etmekten dolayı mesul durumda, sorumlu durumda kalırlar, günahkâr olurlar anlamına gelmektedir.

İslam’da kimsesiz bir çocuğa sahip çıkmak, bir yetimin başını okşamak, evini ve gönülünü yetimlere açmak, onların maddi ve manevi ihtiyaçlarını karşılamaya çalışmak ibadet bilinciyle yerine getirilmesi gereken bir ahlaki sorumluluk olarak kabul edilmiştir. Bir çocuğa koruyucu aile olmak, sadece bedeninin değil, ruhunun ihtiyaçlarını da gidermek, onu önce kendisine sonra topluma kazandırmak, kendisi ve çevresiyle barışık, verimli, mutlu bir insan yetiştirmek kutsal bir görev sayılmıştır.

Koruyucu aile farkındalık çalışmaları... Bu, dinî temel üzerine oturan çalışmalar nelerdir? Müsaadelerinizle yine ondan da çok kısa bahsetmeyi istiyorum. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğünün sorumluluk alanındaki hizmetler 14 Aralık 2012 tarihinde Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Koruyucu Aile Yönetmeliği çerçevesinde yürütülmektedir. Başkanlığımız da 2018’de yenilenen iş birliği protokolü çerçevesinde koruyucu ailelik konusunda toplumsal farkındalık oluşturmaya gayret etmektedir.

Din İşleri Yüksek Kurulu’nun konuyla alakalı görüşü vardır, 24/12/2013 tarihli 1112 sayılı görüş. Biraz zaman alacağı için okuyayım mı? Nasıl arzu edersiniz bilmiyorum ama.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİZE SEZER KATIRCIOĞLU – Yok, bir cümleyle...

DİYANET İŞLERİ BAŞKAN YARDIMCISI BURHAN İŞLİYEN – Yani Din İşleri Yüksek Kurulu biraz önce işaret etmeye çalıştığım ayetikerime ve hadisîşerifler çerçevesinde konuyu değerlendiriyor. Bunun bir ibadet olduğunu, Müslüman toplumda dindar insanların yani -dinini önemseyen, “dindar insanların” derken yanlış anlaşılmasın- dinini önemseyen kimselerin bu konuda tedbirler alması gerektiğini, bu konuda yetim çocukların ihmal edilmesinin toplumsal bir sorumluluğu olmasının yanında dini bir sorumluluğu, imani bir sorumluluğu da olduğunu ifade ediyor Kurulumuzun görüşü.

Şimdi, bu görüşü kısaca “Çocuğun öz ailesiyle görüşmesi, duygusal bağının sürdürülmesi ve zikredilen diğer şartlara uyulması kaydıyla geçici süre koruyucu aile tarafından himaye edilmesi, dinen de teşvik edilen bir husustur.” şeklinde özetliyor.

Koruyucu aile hizmetinin tanıtımı ve yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalar kapsamında 2013 yılında Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile Türkiye Diyanet Vakfı arasında bir iş birliği protokolü imzalanmıştır. Bakanlık ile Türkiye Diyanet Vakfı paydaşlığında çocukevi ziyaretlerini içeren “Gönül Elçileri” başlıklı proje, ilk çalışmalardan biridir.

Biz, dediğim gibi, Bakanlığın izin vermesi durumunda bu çocukevlerine haftada bir defa filan bir ziyaret, sadece gidip bir baba şefkati... Kız evlerine hoca hanımlarımız, efendim, bayan hocalarımız gidiyor, erkek çocukların kaldığı evlere hocalarımız gidip, bir selam verip, bir ziyaret edip, belki bir çikolata ikram edip dönüyorlar. Bunun dışında bir şey Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının kontrolünde olduğu için bizimkiler ziyaret ve çocuklara bir baba ya da anne şefkati hissettirme şeklinde oluyor.

2013 yılında Koruyucu Aile Projesi başlatılmış, özellikle uygulamanın dinî yönüyle ilgili olarak muhtelif bölgelerde paneller ve bilgilendirme toplantıları gerçekleştirilmiş, ayrıca “Koruyucu Aile Olmak -Hz. Peygamber’den Günümüze Yetimlerin Himayesi-” başlıklı kitap yayımlanarak konunun muhataplarına ulaştırılmıştır.

27-28 Kasım 2014 tarihinde Başkanlığımız tarafından, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile Türkiye Diyanet Vakfı Kadın ve Gençlik Merkezi paydaşlığında devlet korumasındaki çocuklarımızı aile bakımı altına almayı hedefleyen koruyucu aile uygulamasının dinî boyutu hakkında toplumumuzu bilgilendirmek ve bu konuda farkındalık oluşturmak amacıyla İstanbul’da “Koruyucu Aile Paneli” düzenlenmiştir.

2015 yılı Aile Haftası münasebetiyle yetimler konusuna dikkat çekmek, bu konudaki vicdani sorumluluğu hatırlatmak ve aile ortamında büyümelerine katkı sağlamak amacıyla 81 ilde “Koruyucu Aile Olmak” temalı paneller düzenlenmiştir.

Buraya almadığımız, yeni başlattığımız bir proje, Türkiye Diyanet Vakfı marifetiyle arzu eden ailelere yurt içinde ya da yurt dışında tamamen ailelerin tercihine göre yetim himaye imkânı sağlıyoruz. Mesela bir yetimi himaye diyelim ki 500 lira, onu üstlenip, takip ettiği yetimin adresini de yerini de kim olduğunu bilmek suretiyle ama kendisini ona tanıtmamak şartıyla, o yetimin ihtiyaçlarını maddi olarak karşılayıp bunu da Vakıf marifetiyle çocuğa ulaştırma imkânı sağladık. Buraya henüz alamadık onu.

14 Şubat 2015 tarihinde “Dini Durum ve Tarihsel Tecrübe” alt başlığıyla Koruyucu Aile Çalıştayı yaptık. Kadın, Aile ve Gençlik Merkezi yayınlarından “Koruyucu Aile Olmak” adlı eserin 6.400 adedinin 81 ilde bulunan aile ve dinî rehberlik bürolarına gönderilerek halkımıza dağıtılması sağlandı.

Sayın Başkanım, bizim 433 tane il ve ilçe müftülüklerinde -büyük ilçe müftülüklerinde- aile ve dinî rehberlik bürolarımız var. Orada daha çok hanımefendi vaizelerimiz görev yapıyorlar. Aile problemleri, çocukla ilgili problemler ulaştığı takdirde onların çözümü için gayret ediyorlar, yönlendirmeler yapıyorlar devletin ilgili birimlerine. Kimilerini sağlık müdürlüğüne, kimilerini Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının yetkili uzmanlığına, kimilerini -durumuna göre, bağımlı falan denk gelirse- AMATEM’e, ilgili birimlere yönlendiriyorlar. Bunun yanında bir de aile ziyaretleri yapıyorlar. Problemleri aileleri tespit etmek, onları yönlendirmek ve çocuklarını topluma kazandırabilmek amacıyla sık sık ziyaretler yapıyorlar.

2-5 Mart 2015 tarihleri arasında din görevlilerine yönelik olarak Ankara’da düzenlenen “Çocuk İhmal ve İstismarının Önlenmesi Eğitici Eğitimi”yle konunun sistematik biçimde yurt geneline yayılmasını hedeflemiştir. Eğitimde uzman isimler tarafından, Diyanet İşleri Başkanlığının küçük yaşta evlilikler ve çocuk ihmal ve istismarı konusundaki görüşleri, İslam’da çocuk hakları, çocuğa mahremiyet bilinci kazandırma, çocuk ihmal ve istismarıyla ilgili yasal mevzuat, Çocuk İzlem Merkezinin (ÇİM) tanıtımı ve işleyişi, çocuk istismarı ve ihmali hakkında genel bilgi, çocuklara yönelik cinsel istismarın şekilleri, çocuklarda istismarı düşündürecek ipuçları, çocukluk çağındaki istismarın uzun dönem etkileri, koruyucu ailelik ve İslam hukuku açısından yetimlerin himayesi konularında seminerler verilmiştir.

Yine, 81 ilden 85 personelle alan eğitimleri gerçekleştirilmiş, Sağlık Bakanlığıyla iş birliği hâlinde düzenlenen bu eğitimlerde il merkezleri ve ilçelerde 886 seminer yapılmıştır. Bu projenin başlangıcı, ilerlemesi bu yıllarda olduğu için daha çok 2015 yılından örnekler veriyoruz malumlarınız. Sonuçta 2015 yılında vaiz, imam-hatip, müezzin-kayyım ve Kur’an kursu öğreticisi kadrosundaki 68.149 personel çocuk istismarına karşı farkındalık eğitiminden geçirilmiştir.

Aile ve dinî rehberlik büro merkezlerinde görev yapan ve sosyal hizmet kurumlarında manevi destek sunan personele yönelik seminer programlarında; Kur’an ve sünnet perspektifinden aile, çocukluk dönemi ve çocuklarla iletişim, çocuk hakları, çocuk ihmal ve istismarının önlenmesi gibi derslerimiz bulunmaktadır, bunlar süreklilik arz eden derslerdir.

Diyanet Televizyonumuzda “Yeni Güne Merhaba” programının 1.330’uncu ve 1.837’nci bölümlerinde “koruyucu aile” konusu işlenmiş, koruyucu ailelik yapan din görevlilerimizin tecrübe paylaşımında bulunmaları sağlanmıştır. Din görevlilerimiz var, örnek olması bakımından kendileri de koruyucu ailelik yapan arkadaşlarımız. Koruyucu aile kamu spotu Diyanet Televizyonunda Ağustos-Kasım 2020 tarihleri arasında 68 kez yayımlanmıştır.

1/12/2021 tarihinde, Eskişehir İl Müftülüğü Aile ve Dinî Rehberlik Koordinatörlüğü tarafından yine “Koruyucu Aile” başlıklı seminer gerçekleştirilmiştir. 1 Ocak 2020-14 Aralık 2021 tarihleri arasında çocuk ana konusu, yetimler alt konu başlığında 247 faaliyet, 9.235 katılımcı; sosyal ve toplumsal hayat ana konusu altında yetim ve öksüz hakkı alt başlığında 46 faaliyet, 765 katılımcı olmak üzere 293 sosyal ve kültürel içerikli dinî faaliyet gerçekleştirilmiştir.

2017-2020 yılları arasında, Başkanlığımızın süreli yayınlarından makale ve röportaj türünde 6 yazı yayınlanmıştır. Başkanlığımızca, vatandaşlarımızın koruyucu ailelik konusunu dinî açıdan bilgilendirmesi amacıyla hazırlanan koruyucu aile kitapçığı basılmıştır,

Sonuç olarak, Peygamber Efendimiz (AS) bir yetim çocuğa “İstemez misin senin annen, baban ben olayım.” sorusunu duymayı bekleyen pek çok çocuğun var olduğu unutulmamalı. Bizim bu konudaki çalışmalarımız devam edecek. Bu çalışmalarımız daha çok toplumda, hitap ettiğimiz toplum kesimlerinde bir farkındalığın oluşmasına ve koruyucu aile konusunda teşvik edici bir dilin yaygınlaşmasına zemin hazırlamaktır.

Bu kadarla iktifa edip, saygılar sunuyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Çok teşekkür ederim değerli Başkanım.

Çok güzel bir sunum, özet, sıkmadan tane tane her şeyi rahatlıkla anlayabileceğimiz güzel bir sunum oldu. Çok teşekkür ederiz.

O koruyucu aile panellerinin bir çoğunda ben bizzat görev aldığım için, böyle onurlu bir görevi Rabb'im nasip ettiği için Rabb'ime şükrediyorum. Çok özel bir konu, tabii, bir yetimi aile içinde himaye edebilmek, onun dünyasına katkı sunabilmek, hem ruhen hem madden hem manen çok önemli, kutsal bir görev olduğunu düşünüyorum. Sebep olandan, vesile olandan Allah razı olsun.

Çok teşekkür ederiz.

Muhakkak ki arkadaşlarımızın soruları, görüş ve önerileri olacaktır, onları alalım ve müzakerelerimize devam edelim.

Buyurun Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Değerli Hocam, çok teşekkürler. Gerçekten çok verimli, faydalı bir bilgiyi bize sundunuz; sağ olun, eksik olmayın.

Şimdi, “Koruyucu aile” kamu spotuyla ilgili Diyanet televizyonunda 68 kez yayınlandı, diğer televizyonların bunu kamu spotu olduğu için vermesi gerekiyor; onlar hiç vermediler mi yoksa sayı sizde mi yok?

DİYANET İŞLERİ BAŞKANI YARDIMCISI BURHAN İŞLİYEN – Yani bizim onu takip etme imkânımız olmadı Sayın Vekilim. Hani, bunun kontrolü bizde olduğu için ölçme şansımız oldu.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Tabii, tabii, ben sadece sordum.

Teşekkür ederim.

İkinci sorum da şu: Şimdi, burada gerçekten, gerek seminerlerle gerek yapılan toplantılarla, bilgilendirmelerle iyi bir kamu hizmeti ifa ediyorsunuz yani bu tartışılmaz. Yalnız, tarikat, cemaat yurt ve evlerinde istismara uğrayan çocuklarımız var. Bu konuda, dini istismar eden yapılar da var, bu bir gerçek. Bu yapılara karşı çocuklarımızı koruma adına, Diyanetin görüşünden ziyade ne yapıyor? Yani Diyanet buna karşı, evet, bunu biliyoruz ama ne yapıyor? Bu yönüyle bir çalışmamız var mı?

Ayrıca, Avrupa'daki gurbetçilerin koruyucu aileye teşviki konusunda bir çalışmanız var mı? Yani, tabii, buradaki çalışmayı genel anlamda ifade ettiniz ama herhâlde muhtemelen bu yurt dışını da kapsıyor diye düşünüyorum ama yine bunu sorma ihtiyacı hissettim.

Teşekkür ederim, saygılarımı sunuyorum.

DİYANET İŞLERİ BAŞKAN YARDIMCISI BURHAN İŞLİYEN – Cevap vereyim mi Sayın Başkanım?

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Başka var mı soru? Yok.

Olursa devam ederiz.

Buyurun Sayın Başkan.

DİYANET İŞLERİ BAŞKAN YARDIMCISI BURHAN İŞLİYEN – Teşekkür ederim Saygıdeğer Vekilim.

Şimdi, bu tarikat, cemaat yurt evlerinde istismar çoğu zaman karıştırılıyor. Yani ehil olmayan... Bu konuda bir denetim mekanizması olmadığından dolayı, doğrusu çok özür dileyerek ifade edeyim, diyelim ki: Bir “tarikat” adı altında bir yapılanma, dansöz oynatarak tarikatçılık yaptığını söylüyor, söyledi bunu yıllarca. Fakat bizim bunda Diyanet İşleri Başkanlığı olarak bir yaptırımımız yok. Biz bunlarla alakalı, tespitlerimizle alakalı bazen devletin ilgili birimleri istiyor, bazen istemeden biz hazırlayıp raporları ilgili birimlere veriyoruz Sayın Vekilim. Yani görevimizin de bu olduğu kanaatindeyiz çünkü ötesinde başka bir şey yapamıyoruz. Yani duyurudan, irşattan başka bir şey yapma imkânımız yok.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Böyle bir yetkiniz yok anladığım kadarıyla; sadece var olan, size ulaşan, şahit olduğunuz durumları ilgili kurumlara, yetkililere iletiyorsunuz.

DİYANET İŞLERİ BAŞKAN YARDIMCISI BURHAN İŞLİYEN – Evet, iletiyoruz.

Avrupa’da da bizim malumunuz yurt dışı teşkilatımız var. Almanya başta olmak üzere bütün Avrupa ülkelerinde hem müşavirliklerimiz hem ateşeliklerimiz hem de sayıları binleri bulan, son dönemde Fransa, Avusturya gibi ülkelere vize alma konusunda biraz zorluk yaşıyoruz ama din hizmeti vermeye yine devam ediyoruz. Gönderdiğimiz din görevlileri marifetiyle Türkiye’de uygulanan programların bir benzeri Avrupa’daki camilerde, orada hitap ettiğimiz cemaatlere yönelik de uygulanıyor Sayın Vekilim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Evet.

Sayın Tanal, bununla ilgili, canlı bir örnekten bahsetmek isterim. Benim dünürüm yani oğlumun kayınvalidesi, kayınpederi, 3 kızları varken -Almanya’da Essen’deler- onlar da 2 erkek çocuğuna koruyucu aile oldular. Biliyorsunuz dinî hassasiyeti olan aileler biraz dinî çekincelerle koruyucu aile olmakla ilgili sıkıntılar, kafa karışıklığı vardı. İşte düzenlediğimiz bu paneller o konudaki bilgi yanlışlığını ya da hassasiyeti gidermeye yönelikti. O çalışmalar sonucunda bu aileler 3 kızı varken, 2 erkek çocuğuna koruyucu aile oldular. Birisi okudu, evlendi, çocuğu var; birisi de eğitimine devam ediyor ve onlar bu süreçte eğitim ateşeliklerinden çok güzel destekler aldılar, aile ateşelerinden büyükelçiliklerde ve o bilgilendirmeler de burada aynı Türkiye’de olduğu gibi devam ettiğine bizzat kendi hayatımdan şahit olduğum bir husus, onu da canlı bir örnek olarak burada paylaşmak istedim.

Evet, her şey çok güzel anlaşılmış, anladığım kadarıyla. Tabii, çok hassas bir konu, çok önemli bir konu; herkesin yapabileceği bir konu değil. Yani gerçekten büyük bir cesaret, gönül, yürek ister bunu yapabilmek. Bunları yapanlar bence çok takdire şayan insanlar. Peygamber Efendimiz (ASM) müjdesinin gerçekten ne kadar önemli olduğunun, herkesin yapamayacağı bir şey olduğunun da bence en önemli göstergelerinden biri. Bizler belki bu güzel örnekleri Komisyon olarak daha ortaya çıkarabiliriz, daha duayen, topluma mal olmuş kişilerin bu yüce gönüllüklerini görürüz kılma görevimiz olabilir. Ki Ankara’da öyle bir aileye gittik, engelli bir çocuğu alıyorlar ve onu eğittikten sonra çocuk şu an hem psikolojik olarak hem de fiziken daha iyi hem de bize madalya getiren bir sporcu olarak topluma kazandırdık. Bu örnekler var, belki bunları çoğaltabiliriz. Yerel ziyaretlerimiz olacak onlara, muhakkak gitmeye devam ederiz.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Bu ailelerin çoğalması gerekiyor.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Kesinlikle, kesinlikle...

Yani bunun yapılabileceğini, olabileceğini, kendi çocukları varken... Şöyle anlaşılıyor: “Çocukları olmayanlar bu çocukları almak ister.” gibi düşünce var. Onların hepsi zaman içinde kırılıyor, değişiyor. Bize düşen, bu süreçte bir aksaklık varsa onu tespit etmek ve bu güzel örnekleri daha görünür hâle getirebilmek.

Diyanet İşleri Başkanlığımıza teşekkür ederiz, geldiniz, bilgi verdiniz, Allah yolunuzu açık etsin, hepimizin işlerini kolay etsin inşallah.

Çok teşekkür ederim.

DİYANET İŞLERİ BAŞKAN YARDIMCISI BURHAN İŞLİYEN – Biz teşekkür ederiz.

İmkân verdiniz, biz de böylelikle sunma fırsatı bulduk, çok teşekkür ederiz, hayırlı çalışmalar diliyoruz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Milletimiz, evlatlarımız her şeyin en iyisini hak ediyor.

Sağ olun, çok teşekkür ederim.

Toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati:14.49

